

Olsztyn, dnia stycznia 2009 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA w OLSZTYNIE

ul. Artyleryjska 3e

10-950 OLSZTYN

tel./fax (0-89) 527-28-24, 534-94-00

P/08/116

LOL-410-39-01/08

Pan

Tomasz Głazewski

Pełniący funkcję

Prezydenta Miasta Olsztyn

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1071), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie skontrolowała w Urzędzie Miasta Olsztyn („Urzędzie”) realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych („KPOŚK”) w latach 2006-2008 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 9 stycznia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, stosownie do treści art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację przez gminę miejską Olsztyn przedsięwzięć inwestycyjnych określonych w KPOŚK, pomimo stwierdzenia nieprawidłowości, dotyczących zwłaszcza sporządzania rocznych sprawozdań z realizacji ww. programu.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia:

1. Ustanowiona rozporządzeniem Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 września 2006 r. aglomeracja Olsztyn, dla której w KPOŚK określone zostały zadania inwestycyjne w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej oraz

modernizacji oczyszczalni ścieków, obejmowała miasto Olsztyn oraz część obszaru 6 okolicznych gmin, tj. Barczewa (6 miejscowości), Stawigudy (3), Purdy (9), Dywit (8), Gietrzwałdu (7) i Jonkowa (1). Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji (RLM)¹ określona została na 270.000. Gminy wchodzące w skład aglomeracji, a w przypadku Olsztyna także Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Olsztynie (PWİK), w ramach zadań własnych określonych w art. 7 pkt. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym² oraz na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków³, realizowały wprowadzić zadania inwestycyjne mające na celu osiągnięcie założonych w KPOŚK wskaźników dla tej aglomeracji, lecz w różnym stopniu i niezależnie od siebie. Przepisy ustawy z dnia 8 lipca 2001 r. Prawo wodne⁴ nie zawierały bowiem uregulowań dotyczących koordynacji, nadzorowania i monitorowania realizacji KPOŚK przez jedną z gmin aglomeracji (tzw. gminę wiodącą). Również Wojewoda Warmińsko-Mazurski, w ww. rozporządzeniu (wydanym po niemal 16 miesiącach od pierwszej aktualizacji KPOŚK z dnia 30 maja 2005 r.) nie wyznaczył gminy wiodącej, do obowiązków której należałyby zadania w powyższym zakresie.

2. W latach 2006-2008 (I półrocze) na obszarze aglomeracji wybudowano łącznie 22,8 km nowych sieci kanalizacji sanitarnej oraz zmodernizowano 7,5 km sieci istniejących. Dla Olsztyna wielkości te wyniosły odpowiednio 3,2 km (14,0% ogółu) i 6,6 km (88,0%). Budowa nowych odcinków sieci realizowana była przez miasto Olsztyn w ramach zadań budżetowych budowy infrastruktury drogowej i uzbrojenia terenów miejskich, natomiast modernizację sieci przeprowadzało PWİK. Nowe odcinki sieci, we wszystkich przypadkach, wybudowane zostały zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego oraz na podstawie ostatecznych decyzji o pozwoleniu na budowę. Stwierdzono też, że we wszystkich przypadkach wykonawców robót budowlanych wyłoniono po przeprowadzeniu postępowania o udzielenia zamówienia publicznego, zaś zakres zawartych z nimi umów był zgodny z warunkami określonymi w tych postępowaniach.

Ponadto, w ramach projektu pn. „Gospodarka wodno-ściekowa”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej (ISPA/Fundusz Spójności), Urząd zaplanował budowę, renowację oraz przebudowę sieci o łącznej długości 23,6 km. Według stanu na 30 czerwca 2008 r.

¹ RLM oznacza ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych, wyrażony wskaźnikiem pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT₅), w ilości 60 g tlenu na dobę.

² Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.

³ Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.

inwestycje te były w fazie przygotowania (m.in. przeprowadzono już postępowania przetargowe na wykonawstwo robót budowlanych i podpisano umowy z inżynierami kontraktu), a ich zakończenie przewidziano na koniec 2010 r.

W ocenie NIK, inwestycje zrealizowane do 30 czerwca 2008 r. oraz planowane do realizacji w najbliższych latach umożliwią aglomeracji osiągnięcie do 2015 r. określonego w KPOŚK wskaźnika 98% mieszkańców korzystających ze zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej. Według stanu na 31 grudnia 2006 r. wskaźnik ten wynosił 84,4%.

3. Do 2004 r. aglomeracja posiadała oczyszczalnię ścieków mechaniczno-biologiczną bez podwyższonego usuwania biogenów, o średniej przepustowości 56,0 tys. m³ ścieków na dobę. W wyniku jej modernizacji, zakończonej w maju 2004 r. w ramach projektu „Gospodarka wodno-ściekowa”, uzyskano:

- średnią przepustowość zwiększoną do 60,0 tys. m³/d, przy obciążeniu wynoszącym w okresie objętym kontrolą ok. 33,0 tys. m³/d (55,0%),
- efekt ekologiczny w zakresie redukcji zanieczyszczeń, gdyż stopnie redukcji m.in. azotu ogólnego (88-89%) i fosforu ogólnego (91-93%) były w latach 2006-2007 wyższe od minimalnych stopni ustalonych w KPOŚK, wynoszących odpowiednio 85% i 90%.

W ramach tego projektu inwestycyjnego, na terenie oczyszczalni realizowana była również budowa suszarni i spalarni osadów pościekowych. Zadanie to nie zostało zrealizowane w terminie umownym (do końca sierpnia 2008 r.), w związku z czym Urząd zastosował wobec wykonawcy przewidziane umową sankcje z tego tytułu.

4. Na realizację określonych w KPOŚK zadań na terenie Olsztyna, wydatkowano ogółem 50.931,8 tys. zł (w tym 3.622,6 tys. zł, tj. 7,1% w latach 2006- I półroczu 2008), z czego:

- 22.324,0 tys. zł (43,8%) ze środków Unii Europejskiej,
- 17.298,2 tys. zł (34,0%) środków własnych,
- 11,309,6 tys. zł (22,2%) z innych źródeł finansowania (m.in. PWiK oraz udziałów mieszkańców i przedsiębiorców zajmujących się budownictwem mieszkaniowym).

Środki finansowe niezbędne do realizacji zadań inwestycyjnych związanych z KPOŚK ujmowane były w budżetach Olsztyna na lata 2006-2008, z uwzględnieniem poszczególnych źródeł finansowania.

5. Kierowane do Urzędu pisma Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w sprawie aktualizacji KPOŚK, a także w sprawie rocznych sprawozdań z realizacji tego programu, przekazywano do załatwienia PWiK, mimo że spółka ta nie odpowiadała w całości za jego realizację.

W Urzędzie nie wyznaczono bowiem osoby odpowiedzialnej za koordynację i monitorowanie realizacji KPOŚK, co spowodowało, że:

- Dane do przygotowywanej w 2007 r. aktualizacji KPOŚK przesłano wojewodzie z opóźnieniem 65 dni (dopiero po dwukrotnych monitach w tej sprawie), zaś ich zakres nie został w Urzędzie zweryfikowany, wskutek czego wojewodzie przekazano niepełne informacje. Niektóre rubryki formularza aktualizacyjnego (dotyczące m.in. przyrostu liczby mieszkańców, którzy skorzystają z usług kanalizacyjnych w wyniku wybudowania sieci) nie zostały bowiem wypełnione.
- Sprawozdanie z realizacji KPOŚK w 2007 r., na polecenie pracownika Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu, prezes PWiK przekazał bezpośrednio wojewodzie, pomimo iż nie był on do tego upoważniony.
- W sprawozdaniach za 2006 r. i 2007 r. zawarto nierzetelne dane dotyczące budowy kanalizacji sanitarnej. PWiK wykazało bowiem, że w 2006 r. nie realizowano takich przedsięwzięć, podczas gdy wybudowano 0,4 km nowej sieci kanalizacyjnej. W 2007 r. wykazano natomiast budowę 0,3 km sieci, podczas gdy faktycznie wybudowano 1,2 km.
- Zarówno w formularzach aktualizacyjnych KPOŚK, jak i w obu ww. sprawozdaniach, wykazano wyłącznie sieć będącą własnością miasta i zarządzaną przez PWiK. Nie uwzględniono w nich natomiast odcinków będących własnością innych podmiotów (m.in. spółdzielni mieszkaniowych i jednostek wojskowych), odprowadzających ścieki do oczyszczalni „Łyna” w Olsztynie.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Wyznaczenie w Urzędzie osoby odpowiedzialnej za koordynację, nadzór i monitorowanie realizacji KPOŚK.
2. Skorygowanie i przekazanie Marszałkowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego⁵ prawidłowych informacji z realizacji KPOŚK.
3. Rozważenie, w porozumieniu z pozostałymi gminami wchodzącymi w skład aglomeracji, wyznaczenia gminy wiodącej, odpowiedzialnej zwłaszcza za monitorowanie KPOŚK.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana, w terminie 21 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

⁵ W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227).

zawartych w niniejszym wystąpieniu bądź o działaniach podjętych w celu realizacji tych wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, wynosi 14 dni od daty otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Z poważaniem